

AXELA

Jõulude ootel.

Juba oodatakse jõulusid.

Lastel on suur ootus. Jõulud töötavad neile kinke ja ei tea veel milliseid rõõmuelamusi. Emad on juba ammu hellitanud nende lootusi ja lubanud jõuluvanal täita nende wagad soovid. Seepärast on jõulufõned laste suus hommikust õhtuni.

Täisealised tunnevad vajadust puhkuse ja vahelduse järele. Rikas tahab endale lubada midagi oma rikkusest ja waene otsib lohutust oma murele. Igati tahab oma jõudu mööda jõulusid vääriliselt pidada. See asjaolu tingib ootamise ja ettevalmistamise.

Jõulud on suured pühad. Neid peab peaaegu kogu suur maailm. Need on usulised ja ühtlasi ilmlikud pühad. Inimesed soovivad teenida Jumalat ja mammonat korraga ning teha sellest pidulikkusest midagi suurt.

Jõuludel on suur minevik. Jõulude puhul korraldatakse seda ning elatakse ilmatu rida muistseid kombeid ja pärimusi. Nende algus kuulub kaugele minewikku. Babiloonia, Egiptuse, Pärsia ja Rooma õitseajal olid juba jõulud. Need on pärandatud ühelt põlvelt teisele ja ühelt rahvalt teisele tänapäevani.

Jõulude mõte on muistsest usundist, mis tekkis pärast seda, kui Jehoowa oli hülgatud ja unustatud. Päike osutus inimestele jumaluseks, sest nad tajusid, et elu ilma päikeseta pole mõeldaw. Nähti, et päew jääb sügisel ikka lühemaks ja lühemaks, hakates uuesti pikinema alles pärast pööripäewa. Siis mõidab walgus jälle pimeduse ja päike, mis oli kord juba kustumas, lööb uuesti endise iluga särama, hakates oma elustawate kiirtega wõitma surma — talwe. Seda pööripäewa peeti suure pidulikkusega päikese-jumala sünnipäewaks. Need pühad kestsid päewade ja nädalate wiisi. Jumalaile ja kangelasile omistati nendeks pühadeks sünnipäewad. Söögid, mängud ja talitused olid jumalaile ohwreiks ja meelehea valmistamiseks. Roomlased nimetasid neid brumaalpühadeks („bruma“ täh. pööripäew) ja germaanlased — julpühadeks („jul“ täh. ratas, päikeseratas). Meie, eestlaste, muistised efiwanemad on pärandanud need pühad ja ühtlasi nende nime — jõulud.

Silijem aeg on täiendanud jõulude pärimusi. Neid on täiendatud ristiusugi arwel. Teadmatuks jäänud Kristuse sünnipäew on määratud 25. det-

jembrile. Peeti kinni endiseist kombeist ja hakati ka kuulutama maailma Lunastaja jündi. Nõnda on jõulud muudetud ka kristlikeks pühadeks. Kuid mitte algkristliku muistri järele, mitte prohwetite, Kristuse ja apostlite järele! Kristiusu ajal tõsteti need ausse alles neli-wiis sajandit pärast Kristust.

Jõulukuuks, see tähendab jõulu meeleolu looja, on pärit õige hilisest ajast. Üks wagajutt räägib, et usuija Luter on wõtnud selle tarwitusele. Talutades ühel jõuluõhtul kuusemetšas, ta pilt peatus tähtis taewal. See pilt suure, lumme uppunud metsa all oli nii ilus ja mõjuw, et Luter koju minnes wõttis kaasa kuuse, ehtis selle toas wäikeste küünaldega ja siis hakkas lastele rääkima pühait õöst...

Tõesti omapärase ihaldatawa elamuse loob jõuluõhtu, kui kõik jätawad oma töö ja tormamise, kui wäljas kõik hääled waibuwad ning rahu laotub üle maa ja linna, kui kirikuis kuulutatakse — teile on täna sündinud Snnistegija, ja kodudes ilutsetakse külalistega jõulukuuze ümber wõi rõõmutsetakse laua ääres.

Nii siis, need pühad on juured ajalt ja ruumilt. Nad on olnud ja tulewad jälle. Neid oodatakse, valmistatakse ette ja elatakse läbi.

Kõik, mis jõulude kombeks peetakse ja läbi elatakse, ei ole Jumala auks. Süüakse ja juuakse hästi. Kuid selle hea kõrwal toimuwad huffamõistetawad teod. Wiin ja rahwakombed riisuwad pühadelt wiinasegi pühaduse.

Sina, ristiniimene, peata ja mõtle järele, ära tee neid pühapäewi suureks maailma wiisi järele ja ära koorma oma hinge! Kui sa tahad neid päewi tähele panna Issandale, siis mõid ja seda teha. Lase, et Jehoowa au tõuseb su üle! Kui sa pühas hardumuses otsid, siis sa leiad oma Snnistegija, nagu Betlemma karjased ja Hommikumaal targad otsisid ja leidsid. Walmista oma jündant, hoiu seda puhast, et Issand wõiks leida sinu jüdamas maad ja sinna jääda. Temaga saame kannatada oma kannatused ja mõita oma kiusatused. Temaga saame õnnelik olla ja hoopis teisiti elada, kui seni oleme elanud. Tema annab rahu sinu rahutule hingele, et sul ei tarwitse haarata meelelii lõbusid. Tema rahu on nende juures, kellest Jumalal on heameel.

S. B.

Meie Aeg

4. aastakäit.

Pidage aega talliks!

Nr. 12.

Walgustäht pimeduses.

Pimeduse tähendus ja mõju on üldiselt teada. Ta tekitab inimeses kartuse tunde, takistab tema tegevust, halvab meeled ning jõu ja võib meid kergesti eksitada waleteile. Kõndides kottpimedal ööl, waldab inimest rahutu ja masendaw tunne. Püüad oma pilkudega tungida ümbritsewasse pimedusse, et vähemalt näha oma jalge ees teerada ja siis teesihist kinni hoides edasi rühkida. Tunnen, kuidas korraka jalg on sattunud kõrwale õigelt teelt. Kõbad ringi, et jälle leida üles teed, asetada jalad uuesti kindlale pinnale, kuid niikaua, kui puudub walgus, on pea alati ju püüded asjatud, ja mida kauem ja pimeduses ümber kõbad, seda enam ja satud kaugemale sihist. Sarnast kurba pilti näeme jagedasti inimeste elus, kes kaotanud nägemise ja kõnniwad tundmatuil teil.

Kuid peale harilikku, füüsilise pimeduse on olemas veel teistsugune, kohutawam pimedus, see on waimne pimedus. See waldab inimeste meeled ja mõistuse ning mõjutab nende terwet elu.

Igal inimesel on tema tulewik siin maailmas teadmatu ja kui temal pole kindlaid sihte elus, ehk kui eesmärgile jõudmine ebaõnnestub, siis on ta oma eluteel samuti abitu, kui füüsiliselt pime tundmatul teel.

Tihhti loeme ajalehist, et üks ja teine noor on wõtnud wabatahtlikult oma elu jellepärast, et temal puudus siht, eesmärk elada, kindel juund tegevuseks — ei paistnud ainsamatki walgustähte elutaewas. Nii on see kahjuks üksikute elus. Kuid praegu on pea kõik inimkond piiratud waimsest pimedusest ja ainelisest raskusest. Kõikjal otfitakse uusi teid ja abinõusid, mis wiiksid inimsoo wastu paremale tulewikule, päästaksid rahwa üldisest surutisest ja nõutusest.

Kui see ka üldiselt ebaõnnestub — kui inimkonna waimne tasapind samale soowimatule astmele jääb ja jellelt alalt paljudele paremust igatsewatele walguse asemel pimedus paistab — waadake üles! Seal on siiski veel walgust küllalt! Maailmas on veel palju ilusat, meelilendawat, waimustawat, mille poole maksab püüda, mille jaoks elada. Kogu

loodus pakub veel kõigile oma piirituid hüwe. Mastasajad pöörlewad endises juunas — talwele järgneb kewad, kewadele suwi jne. Kõik see äratub inimhinges alguses temasse asetatud tungi elada, luua, tegutseda — ja seda weel isegi siis, kui elutingimused näiwad wõimatud olemat.

Kui aga meie parimatest püüetest hoolimata meid elus peaks saatma ebaõnn, kui raskused, nõutus ja nurjumine meie ainjamad seltsilised näiwad olemat eluteel — ärgem heitkem meelt! Kui ei kuulu kellelki troostiwat sõna, ei paista osawõtlikku waadet ega awitawat kätt — ära kaota lootust!

On weel üks walgusala, millist ei saa meilt rööwida ükski pimedus. See on waimulik walgustäht. Selle leiame Jumala Sõnast — piiblist. Kõikide parim sõber ja abimees ütleb: „Mina elan ja teie peate ka elama!“ „Maailmas on teil ahastust, aga olge julged, mina olen maailma ära wõitnud.“

Praegusel aastaajal on inimestel jälle üldiselt kombeks röömustada Snnistegija jündimise üle Betlemmas ja tuletada meele tema tuleku kohta käimaid teadaandeid: „Waata, ma kuulutan teile suurt rõõmu, mis kõige rahwale peab jaama“ ja „Kõnda on Jumal maailma armastanud, et tema oma ainu-jündinud Poja on annud, et ükski, kes tema siisse usub, ei pea hukka jaama, waid et igawene elu temal peab olema.“

Need tuntud, kuid alati uued sõnumid täidawad nüüd jälle korraks eluwõitluses wäsinud inimeste südame ja sunniwad hetkekski unustama mairjed mured. Betlemmatäht walgustab ja peletab eemale kõik pimeduse wõimud. On wiist küll armult wähe neid, kes juudawad Betlemma sõnumite ja jündmuse kohta jääda täiesti külmaks ja erapooletuks.

Kuid peagi möödub pühade meeleolu ja äripäewa hall elu ühes oma mõjudega asub samuti wõimutsema, kui ennemgi. Et see töötatud „Kõidutäht“ jäädawalt meie eluteel paistma jääks, jelleks peame temale wõimaluse andma jündida sõime asemel meie enda jündames. Siis paistab see walgus

meis alati, kustumatult ka siis, kui ümbrus pime ja kohutav, ning valgustab meie eluteed.

Paulus soovitas jeda juba omal ajal öeldes: „Et Kristus usu läbi teie jõudmete tees võiks elada.“

Kui see meie elus tõeks on jaanud, siis võime igal elujuhtumisel võelda ühes Taavetiga: „Sumal on meile varjupaigaks ja tugemuseks; ta annab ennast küll leida kui abimees kõiges ahastuses. Seepärast ei karda meie mitte, kui maa asemelt liiguks, ja kui mäed kõigukõrged merede põhjas. Kui kõik nende meist kohiseks ja segaseks läheks, kui mäed mere tõusmiste pärast võtaksid väriseda. Siiski rõõmustavad jõgi ja tema sooned Sumala linna ja kõigekõrgema pühi majasid. Sumal on seal keispaigas, see ei pea kõrkuma; Sumal aitab teda.“

Neil, kes sel rahutul ja vaimset pimedal ajajärgul end lapsetikus usus kõigevägema hoolde usaldavad, on võimalus alati näha jäädamat valgustähte ja selle valguses kõrwalekaldumata kõndida jäädama sibi poole.

Kristus ajaloos.

Mõningad radikaalsed kriitikud väidavad, et jutustused Jeesuse elust on müüdid või muinaslood. Temaist puurduvad ajaloolised andmed. Kui tahetakse temast midagi teada, peab lihtjalt jääma ewangeeliumide ja epistlite juure, mis meid aga panevad kimbatusse. Markus, kellest on esimene ewangeelium, ei ole elanudki Jeesuse ajal ja seepärast omas ewangeeliumis ta jutustab kuulduist ega kirjelda kaasaelatut. Veel vähem võib olla kirjeldus kaasaelatust hiljemais ewangeeliumes. Ja Johannee ewangeelium on kirjutatud alles pärast 150. aastat. Seda kõike tuuakse ette, et heita varju Kristuse ajalooline isik.

Kuidas on siis selle asjaga? Milline on nende nelja ewangeeliumi ajalugu? Mida jutustavad nad Jeesusest, ja kas see aruanne on ajalooline või müüdiline? Kui me algame oma waatluse teise sajandi algul elavate n.-n. hereetikutega (efiõpetajatega), siis leiame juba wastupidist sellele, mis kriitika väidab. Basilides, üks neid hereetikuid, on kirjutanud juured teosed 125. a. paigu p. Kr. See kirjanee tarvitas järgmisi lauseid Johannee ewangeeliumist: „See oli tõsine valgus, kes valgustas kõiki inimesi, kui ta maailma tulnud (Joh. 1, 9), ja „Minu tund ei ole tulnud“ (Joh. 2, 4).

Treneus, Tertullian ja Aemens Aleksandriast, teise sajandi teoloogid, on tarvitanud kõiki nelja ewangeeliumi. Treneuse kirjades (kirjutatud 2. sajandi teisel poolel) leidub neljanda väljavõtet ewangeeliumidest, millest kahesajakümmeend kuulub Johannee ewangeeliumi. Tärelitult on olnud juba teisel sajandil olemas kõik neli ewangeeliumi ja ühtlasi kolm kaanonit (U. Testament täiel kujul, igauks ise

keeles — Muratori, Peshitto ja Itaalia kaanonid — mis olid leidnud üldise lewingu, mille vastu pole waielda.

Kuna need kaanonid pole päewapealt teffinud, waid nende kaalutlemine ja kogumine on wõtnud aega, siis on selge, et ewangeeliumid on warem kirjutatud, kindlasti palju warem, kui kriitikud jeda wõimalikuks peawad.

Aga weel edasi. Justinus Marter, kes elas 100. ja 165. aasta wahel, tarvitas ohtrasti Johannee ewangeeliumit, näiteks järgmisi väljavõtteid: „Sõna sai lihaks“ (Joh. 1, 1—14) ja „Kui keegi ei jünni weest ja Waimust, siis ta ei wõi Sumala riiki saada“ (Joh. 3, 3—5). Mii siis, Johannee ewangeelium oli juba Justinuse päewil.

Ignatius († 115. a.) tsiteeris Matteuse, Luukase ja Johannee ewangeeliumist. Tema „Wühikeses kirjas“, mida kriitika tunnustanud, esinewad järgmised kirjatõhed: „Ma ihaldan leiba, mis on tulnud taewast maha, eluleiba, mis on Jeesus Kristus“ jne. (Joh. 6, 41. 48. 54). Need sõnad on olemas ainult Johannee ewangeeliumis.

Poliikarpus († 156. a.), Johannee õpilane, näitab jamuti, et Johannee ewangeelium oli tarwitusel juba tema ajal. See selgub tema õpilase Treneuse kirjast oma kaasõpilasele Flawiussele. Kirisjalda järgmist: „Lapsena nägin sind Smiurnas, Wäike-Aasias, Poliikarpuse majas, kus ja olid juures lugupidamises. Mul tuleb alati meele see, mis seal oli, sest lapsepõlwe juhtumused kasvawad meele ja muutuwad isiku üheks osaks, nii ma wõin täpselt näha, kus Poliikarpus istus ja õpetas. Tema kõne- ja eluviis, tema stiil, milles ta rahwale rääkis, tema alatine tähelepanu juhtimine püha Johannee ja teistele, kes on Issandatud näinud, on mul wärskelt meeles. Ma mäletan ka, kuidas ta oma jutlustes tsiteeris jeda, mis ta neilt kuulnud meie Snnistegijast, tema imedest, ja tema jutlustest, ja kuidas oma filmaga nägijad teda on õpetanud, ja kõik, mis ta rääkis, oli täiuslikus kooskõlas pühakirjaga.“ (Alex. Tischendorfi „Geschichte der Evangelien“.)

Sellest kirjast järeldub: 1. Johannes oli nende asjade nägijate hulgas, mis ta Issandast rääkis ja kirjutas; 2. Johannes õpetas oma õpilastele jeda, mis ta ise oli näinud; 3. see, mis Poliikarpus õppis Johannee kirjadest, oli täiuslikus kooskõlas pühakirjaga ja 4. oli juba olemas pühakiri, mille üks osa oli Johanneelt.

Edasi leiame tema kirjadest need sõnad: „Ei ükski, kes ei tunnista Jeesust Kristust lihase tulnud olemat, ei ole Sumalast, waid on Kristuse wastane“ (1. Joh. 4, 3) ja „Waim on küll walmis, aga liha on nõder“ (Matt. 26, 41).

Me oleme müüd leidnud ühe kui teise ewangeeliumi tsiteeritud kõigis ehtsais ja uskumismäärseis kirikuisjades kirjades Treneusest kuni Poliikarpuseni, mis teewad selgeks ja walestimõistetamatuks selle

tõhtasja, et Johannese ja Matteuse ewangeeliume loeti juba enne Poliikarpuse aega. Kuna kriitikute argumentide põhjal Markuse ewangeelium oli esimene, siis on selge, et see on weelgi warem olemas olnud ja on kirjutatud siis, kui Jeesuse elu oli nägijail weel selgesti ja täpselt meeles. Kuna pole ühtki põhjust pidada ewangeeliume wõltsiks, siis tunnistame need absoluutjelt ehhtaks ja märke jeda, mis nad kirjutawad, kaasaelatud sündmuste kirjelduseks. Ewangeeliumid on kõige juurema ajaloolise wäärtusega ja kannawad absoluutse ajaloo tõe pitjerit.

Wõttes arvesse ewangeeliumide ajaloolist ehhtust, võib kindlasti esitada järgmist küsimust: Mida awaldawad ewangeeliumid Kristusest? Nad awaldawad:

1. Kristus jündis neitsijst Petlemmas (Matt. 1, 23. 18—25; 2, 1).

2. Teda hüüiti Zmmanueliks (Matt. 1, 23).

3. Ta rääkis wõimjalt, tegi haigeid terweks, pimedaid nägijaks, jalutud käijaks ja palju teisi ime-tegusid.

4. Ta awaldas alandlikemat meelt (Matt. 27, 29—49), ja teda müüdi wiimaks kolmekümne hõbetüki eest (Matt. 26, 14—16; 27, 3).

5. Tema käed ja jalad löödi risti liües naolttega läbi (Laul 22, 17) ning tema kuue pärast heideti liisku (Matt. 27, 35).

6. Ta on surnud, maetud ja üles tõusnud (Matt. 16, 21; Luuk. 24, 10) ja pärast ülestõusmist oma jängritega kokku jaanud. Seda ütleb ajalugu. Kristus on elanud!

Kui see oleks ka ainuke ajalooline alus, mis räägib Kristuse isikust, siis peaks juba ka selle põhjal uskuma, et Jeesus on olnud tõepoolest ajalooline isik, ja ta on sejjama, kellest prohwetid kirjutanud imelisi asju sajandeid ette. Ta on see, kes pidi tulema (4. Moosj. 24, 17), et Zisraeli päästa.

Meile sai selgeks ewangeeliumide ajalooline wäärtus ja see, mis nad kirjutawad, et Kristus on elanud, siiski me ei taha rahul olla ewangeeliumide tunnistusega, waid tahame lasta rääkida ka teistel nägijatel. Keist oleks esimene Paulus.

Kuigi kriitika püüab kõik teha, et oma wäidet ewangeeliumide mitteajaloolisuses maksuuses hoida, kuna ta püüab tõendada, et ewangeeliumid ei ole kirjutatud nägijatekt, ometi on ta nõus Pauluse kirjadega. „Suur enamus teoloogid tunnustab ehhteks wähemalt nelja, nimelt Kalatia, kahte Korintuse ja Rooma raamatut,“ (prof. dr. Drews). Ükski

Kristus. — Mees talle mõjutõim, hoolimata kriitikute targutustest, fastwab järjekindlalt.

ajalugu ei saa tuua waieldamatumat ja kriitikute poolt puutumamat tunnistust mingist ajaloolisest isikust, kui jeda on Pauluse tunnistus eelnimetatud raamatuis Kristuse ajaloolisest isikust. Mis see apostel ütleb Jeesusest, jeda ei saa wõtta mingil tingimisel pilllikult. Ta räägib tõelisest isikust. Ta kirjutab: „Ma olen jeda Zsrandalt jaanud, mis ma

teilegi olen annud, et Issand sel ööl, kui teda ära anti, leiva võttis ja tänas ja murdis ja ütles: Võtke, sööge, see on minu ihu, mis teie eest murdakse; seda tehke minu mälestuseks. Selsamal kombel võttis tema ka karika" jne. 1. Kor. 11, 23—25. Teises kohas see apostel esitab küsimuse: „Eks mina ei ole Jeesust Kristust, meie Issandat näinud?" 1. Kor. 9, 1. Sellele küsimusele, millal, kus ja kuidas on Paulus näinud Jeesust, vastavad kriitikalised teoloogid, et apostel on näinud Jeesust ainult nägemuses, iialgi tõelikult. Nad peavad tema juhtumust hallutsinatsiooniks (wiirastuseks). Niisugune alusetu põhjendus ei saa ühtegi mõtlejat ja asjalikku uurijat kõrwale wiia Pauluse tunnistuste ajaloolisest väärtusest. Meile on ilmne, et ei saa olla juttu hallutsinatsioonist. Tegelikult võiks selline kriitikalõelendus käia selle targutuse kohta, millega mõeldakse mõhikuid esitada ja tõfiasju waleks tembeldada. Hoolimata kõigist teaduslikest piiritetest jääb tõfiasjaks, et Paulus on rääkinud ajaloolisest Jeesusest.

Paulus ei annud üksnes tunnistuse sellest, et ta on näinud Issandat, waid ta awaldab edasi: „Ma olen kõige esite teile seda annud, mis mina ka olen saanud, et Kristus on surunud meie pattude eest kirjade järele ja et teda on maetud ja et ta on üles tõusnud kolmandal päewal kirjade järele, ja et teda on nähtud Keewast, pärast neist kahe teistkümnest, pärast on teda nähtud enam kui wiiesajast wennast ühel hoobil, kellest weel siitjaadik juurem hulk on elus, aga mõningad on ka magama läinud, pärast on teda nähtud Jakobusest, pärast kõigist apostlitest" (1. Kor. 15, 3—7). See on liialtki wägew tunnistus, mis kindlasti ja otjustawalt tõendab Kristuse ajaloolist isikut. Teadus sel juhul ei piirugi võimalust esitada, et wiiesajal inimesel wõis olla korraka wiirastus. Niisugune katse lõõks teadusele endale vastu filmi. Paulus nägi Jeesust pärast tema ülestõusmist. Aga ta oli ka küllalt näinud teda tema õpetusameti ajal koguduselkodades ja mujal.

Kristuse sünnist ütleb Paulus: „Mis tema on enne töötanud oma prohwetite läbi püha kirjade sees omast Pojast, kes on sünninud Caaweti joost liha poolest... ja on end üles näidanud Jumala Pojana." (Room. 1, 2—4.) Ta oli inimene. Seda ei saa ka teojoofiliselt teifiti käända, sest teojoofilise idee kohaselt ei oleks ta wõinud liha poolest sünnida. Kristus aga oli liha ja veri — tõeline isik — lihast sünninud. Kristus on elanud! Ta on surunud ja üles tõusnud! (1. Kor. 15, 12—20.) Sedasama awaldawad ka ewangeeliumid. Pauluse kirjade ja ewangeeliumide wahel ei ole wähimatti wasturääkimust, waid nendes esineb wastastikune tõendus.

Näiid wõidakse küsimus tõsta: Miks pole teised

haritud juudid, kes Jeesuse ja Pauluse kaasaegsed, kirjutanud Kristuse isikust? Kui need oleksid kirjutanud, siis oleks ajalugu usaldatavam. — Wastus on, et teised ongi kirjutanud. Tähtis juudi autoriteet ja Jeesuse kaasaegne kirjutas wäga otjustawalt. Ta kirjutas: „Sel ajal elas üks tark mees, kui teda tohib meheks nimetada. Sest ta tegi imeid tegusid, oli õpetaja inimestele, kes tõe heameelega vastu wõtsid ja tõmbas palju juute oma poole. See oli Kristus. Kuigi Pilatus määras teda ristijurma meie rahwa wanemate pealekaebusel, jäid temale ustawaks need, kes teda algusest jaadik armastanud, sest kolmandal päewal ta ilmus neile jällegi elawalt, nii nagu sellest ja tuhandeist teisist imelisist asjust prohwetid ette öelnud. Tänapäew on püsinud nende koondis, kes end nimetawad tema nime järele kristlasteks." („Jüdische Geschichte", Band 18, Kap. 3.)

Sellest ajaloolisest allikast nähtub, 1) et Kristus on elanud, ta on risti lõõdud ja kolmandal päewal üles tõusnud ja 2) et juba selle kirjutaja päewil oli kujunenud kristlik kogudus, mis on jällegi täiuslikus kooskõlas ewangeeliumi awaldustega. Loomulikult kriitikud ei ole selle tõestama allikaga nõus. See on tõesti iseäralik, et iga järeast kohta, olgu ta kui õige, ikka nimetatakse „wäljamõelduseks". Sellisena wõetakse ka Josephuse üteldust, ja seda selle wäitega, et see on waevalt wõimalik, et juut midagi niisugust kirjutas. Siin wõiks aga küsida: Miks ei peaks siis ka juut kirjutama oma usutunnistuse vastu sihitud tõde? Seda wõib ju ka ometi oodata õiglaselt juudilt. Siin lasew kriitika märgist mööda, sest nende kftaatide vastu ei saa waielda ja need tuleb vastu wõtta absoluutselt ehtjatena.

Et juba esimese sajandi keskkel oli kristlik kogudus, kes luges Jeesust koguduse asutajaks ja ewangeeliumi kirjutajaid esimesteks hooldajajaks, ei näita Josephus üksi, waid ka kristlaste tagakiusamine Neerolt (64. a.) ja Domitianilt (81. a.).

Sellest tagakiusamisest kirjutas Eusebius (265. kuni 340. a.), toetudes Tertullianile: „Seega Neero tahtis ka apostleid hukata ja tegi end seeläbi Jumala peawaenlaseks." (Eusebius' Kirchengeschichte, II, R. 28.)

„Ta (Domitian) tegi end wõideldes Jumala vastu Neero järelkäijaks. Ta oli seega teine, kes tõstis meie vastu tagakiusamise" (Eusebius' Kirchengesch., III, R. 17).

Tertullian kirjutas: „Urige oma arhiwe; sealt leiateg, et Neero tõstis esimesena mõõga usflike vastu, eriti kes olid Roomas... Ka Domitian, kes oma halastamatuselt pool Neerot, astus nende vastu; aga et ta oli vähemalt inimene, siis jättis ta järele." („Apologetum", R. 5.)

Tacitus (75—125), kes kirjutanud Neero poolt tagakiusamistest, kelle peale toetuwad tänapäewad (Röpp 15f. 192).

Rõõfidest oodatud riik.

Sellest on möödunud juba ligi kakskühat aastat, kui jüingrid esitasid Kristusele palve: „Isjand, õpeta meid palvetama, nõnda kui Joanneski oma jüingreid on õpetanud.“ Kristus täitis kohe nende soovimise ja ütles neile: „Kui teie loete, siis ütlege: Meie Isa, kes ja oled taewas, pühitsetud jaagu sinu nimi. Sinu riik tulgu!“ (Lut. 11, 1. 2.).

Rõõf kristlased tunnivad „Meie Isa“ palvet ja paljud fordavad neid sõnu mitmeid fordi päewas, kuid jelle palwe jagedane sõna-sõnaline fordamine ei ole mitte palwetamine Jeesuse waimus. Kristus tahtis jelle palwe läbi õelda oma jüingritele ja kõigile, kes tema jisse usuwad, et taewa Jumal on kõikide Isa. Te wõite temale esitada kõik oma jüidame igatjused. Kristus ütles: „Mis teie iial jhalt palute minu nimel, jeda annab tema teile“.

Üks lause „Meie Isa“ palwes on: „Sinu riik tulgu!“ Kuid kindlasti jääb palwe, et Jumala riik tuleks, jellele palwetajale kasutuks, kui ta ei mõista Jumala tahtmist ja nende sõnade õiget tähendust. Minult jee, kelle mõistus on püha Waimu läbi walgustatud, mõistab, mis Jumal nende sõnade läbi tahab õelda, jett „tema tahtmine jündigu kui taewas, nõnda ka maa peal.“

Kuid wäga imelik on jee, et mitmesugustesje usjwooludesje kuuluwatel usklikudel on nii wäga mitmesugune arusaamine Jumala riigist. Nõnda ütleb katoliku usku kuuluw prof. dr. Karl Adam: „Kui küsime katoliku kirikult, milleks ta ennast peab, siis wastab ta meile oma tähtsamate õpetlaste juu läbi kõikidel aastajadadel: Kirik on Jumala riigi tõeksjaamine maa peal.“ „Nüüdne, praegusaegne kirik maa peal on Kristuse riik ja taewariik,“ rõhutab püha Augustin hoogsalt. („Das Wesen des Katholizismus“, lht. 26).

Samuti on ka protestantlastel kõikides maades isejugused mõisted ja arwamised Jumala riigi kohta, mis peab tulema. Ka jellel on oma isjeraline tähendus, et Rahwasteliit Genfis peab oma istungeid reformatsiooni jaalis. Juba enne jöda usku angeljasklik kristlus Inglismaal ja Ameerikas, et teda on üleloomulikkudele ülesannetele kutsutud.

Ja tõelikult paistab silma otjekohene püüd ehitada üles Jumala riik maa peal, kujundada uut üldise rahu ja hea käekäigu maailma jün elus (Lic. Erich Stange, „Vom Weltprotestantismus der Gegenwart“, lht. 46). Ka Winchesteri piiskop Inglismaalt wäljendas Stokholmis 1925. a. augustikuus peetud konwertsil oma palwes jellist soowi, õeldes: „Kindlustagem Rahwasteliidule oma lugupidamine ja palwed, et ta wõiks ehitada üles Jumala riigi maa peal.“

Kuid mitte kõik jell koosolekul ei olnud wäljendatud mõttega ühel nõul. D. Klingemann, Rheini maakonna generaljuperintendent ei pooldanud angeljasklaste waateid ja ütles: „Tõde enda pärast pean ma awaldama jellest aruandest erinewa mõtte. On wõimata jeda ühele astmele Jumala riiki inimesi rahuldawate olufordade esilekutsumisega. . . Rahwasteliidul praegusel kujul ei ole mingit ühendust waimuliku mõttega, jee on Jumala riigiga.“

Püüd ehitada üles rahuriik, Jumala riik maa peal, inimsoo kõlblije kaswatuse läbi, on küll inimlikult hea, aga täiesti ilmaaegne.

Kui Jeesus oli oma rahwa ja ülempreestrite poolt Rooma kohtunikkude kätte ülekuulamiseks ära antud, küsis Pilatus temalt: „Oled ja Juuda rahwa kuningas? Mis ja oled teinud?“ Jeesus kostis: „Minu kuningriik ei ole jettjinaatjett maailmast; oleks minu kuningriik jettjinaatjett maailmast, küll mu teenrid taplesjid, et mind Juuda rahwa kätte ei saaks antud, aga nüüd ei ole minu kuningriik mitte jett.“ (Joh. 18, 33. 34. 36.).

Matt. ew. 24. peatükis leiame Kristuse poolt ettekuulutatud jündmuste järjekorra, mis peab olema enne maailma ajaloo lõppu. Seal üles loetud jündmused on teenitajateks neile, kes usuwad Kristuse sõnu. Kristus ise toonitab pühafirja kõikumata tõde õeldes: „Ja kiri ei wõi waleks jääda.“ (Joh. 10, 35.).

Piiblis ei õpetata meile kujagil maapealse rahuriigi ülesjeadmist jellel wananewal maakeral tema langenud elanikkude läbi. Minult üks oli nende üldine ülesanne: kuulutada, et Jumal ise ford jün maa peal oma riigi üles jead.

Ei inimeste wõitlus ega poliitika, ei parteid ega kirikud, ei riigimehed ega ühegi olgu kristliku wõi paganliku usjwoolu esindajad wõi ehitada üles Jumala riiki maailmas. See on üksnes Jumalal wõimalik. Tema usjalduswäärjett sõnast ei leia me kujagilt teateid, et jelle maailma korra järkjärgult paremaks muutmise teel tulla lõpuks üldine rahuriik.

Meie ei leia piiblist teateid, et jelle maailma rahwad muutuksid aeglase arenemise teel kristlasteks. Küll kuulutatakse ewangeeliumit kui rõõmujõnumit Jumala riigist kõigile rahwastele, aga mitte jelleks, et nad kõik jee läbi üheks rahwastepereks muutuksid, waid et neil kõigil on wõimalus Kristuse läbi pääjeda maailma tabawast hukatujett. Jett jelle kuulutuse järele tuleb prohwetitejt ettekuulutatud maailma lõpp. Matt. 24, 14.

Laaniel oma ettekuulutustes kirjutab meile üljikasjalijett rahwaste ja riikide püüetett üht üleilmjet riiki üles ehitada, ja ütleb jett sõna-sõnalt: „Aga nende kuningate päewil wõtab taewa Ju-

mal ühe funingriigi üles ehitada, mis ei pea jääma ära rifutud ei igavesti, ja see funingriif ei pea mitte teise rahwa kätte jaama; see peab pihuks lööma ja ära lõpetama kõik funingriigid, aga ise jääb ta igavesti seisima." Taan. 2, 37—44.

Prof. dr. Paul ütleb oma raamatus: „Praegune aeg ja kõikide asjade lõpp“: Tulewifupilt, millise meile nii Wana kui Uus Seadus ette maailm, on järgmine: „Mitte see maa ega praegu siin asuvad oluforrad ei saa ajat leidma Sumala riigis, waid Sumal ise muudab oma wägewa käega oluforrad maailma ringkäigus. Tema, kes on loonud taewa ja maa, uuendab ka jellejama oma

riigi?“ Nende pilk ja waated wiibijid ifka weel maisel elul ja inimlikul ettekujutusel. Samasugune hädaoht ähwardab ka praegu weel kristlasi. Waijelt mõtlejad näewad weel tänagi jelle maailma elu-olu paranemises oma elu kõrgeima igatjuse täitumist.

Piiblikristlajel on aga hoopis teised waated. Tuletorni jarnajelt näitawad praegused jündmused fogu maailmas, et Ennistegijast ettekuiulutatud lõpu-aeg on lähedal. Kristus tuleb peagi „taewa pilwede peal juure wäe ja auga“. Aga see päew tuleb kõigile teadmata, kui waras ööjel, millal taewad raksumisega peawad hukka minema ja ilma-

Rahwuswaheline wahetohtu istung Haagis. Waade tohtusaali uue tohtunifu wannutamisel.

Nõnda tuidas riikide ja üffitute isitute wahel diendatitse asjad tohtu laudu, nõnda lahendab ka Sumal ford wahetoira enda ja inimeste wahel lõputohtus. Tema sõna ütleb: „Sest Sumal wiib kõik, mis tehtud, tohtu ette... olgu see hea wõi furi.

wäe läbi. Pühakiri kirjeldab meile jelgesti jeda maakera tabawat katastroofi, mis praeguste olufordade ja tegewuse muutmise ajajärgu algul ajat leiab. Sumala riigi ootamisel wõime fergesti jattuda waleteele. Sjegi Kristuse enda jüngrid polnud jellest hädaohust wabad. Juba nende Messia furb jaatus ja jurm tekitas neis pettumuse. Et nad prohwetikuulutus ei mõistnud, siis olid nad ette tulnud jündmuse mõjul täiesti nõuta. Kristus juhtis nende tähelepanu prohwetikuulutustele ja rõõmustas neid oma isikliku ilmumisejega nende juure päraft oma jurma. Luf. 24, 13—35. Jah, isegi siis, kui ülestõusnud Ennistegija neljakümne päewa festes oli neile jutustanud Sumala riigist, küsijid nad temalt jiski weel: „Isjand, kas ja jellinatjel ajal jälle Jsraelile üles ehitad funing-

lifud asjad ära põlema ja lõppema, ja maa ja teod, mis jeal jees on, peawad ära põlema.“ Wägewad riigid ja hiiglalinnad kõige oma rikkusejega warisewad kofku ja muutuwad rujudeks. Nõnda faob inimfätetöö jäädawalt. Njemele astub uus elu. Lähew täide Sumala tootus: „Sest waata, ma loon uue taewa ja uue maa, ja endiste peale ei pea enam mõeldama, ega need enam meeletulema.“ Jef. 65, 17.

Riüid, kus maailmajündmused kõikjal teist adwent-aega ja ühes jellejega ka Sumala riigi tulekut kuulutawad, annab Kristus meile kõijelt järgmist nõu: „Seepäraft walwake, ja paluge igal ajal, et teid wäärt arwatakse ära põgenema kõige jee eest, mis peab tulema, ja seisima inimese Poja ees.“

Rahu, rahu!...

R. Koje.

„Tahad rahu elada, valmistada sõja vastu.“ Nii ütlesid muistsed roomlased; nii mõtlevad veel tänapäevgi kogu maailma kristlikud ja tsiviliseeritud rahvad. Igalpool märkame palawikulist relvastumist. Kogu maailm on relwades. Igalpool peetakse juuri sõjaväelisi paraade ja mandöövreid. Aga igal juhul juhtivad riigimehed finnitavad, et nende maal ja nende walitjusel on mõttes ainult rahu.

Siljuti Tšehhoslowakkia aastapäewa puhul sõjaminister pidas kõne, milles toonitas, et Tšehhoslowakkial on mõttes ainult rahupoliitika ja sel põhjusel peaks wabariigil olema tugew, alati löögivalmis sõjawägi.

Sedašama ütleb ka Poola.

Ka Moskwa toonitab ühtelugu oma rahuarmastust, ja loomulikult, nagu igal pool, parimaks rahufindlustuseks olewat juur ja tugew, hästi relwastatud sõjawägi. Kommunistliku revolutsiooni aastapäewal ütles Molotow, et Wenemaa soowib ainult rahu aga tema naabrid soowivad sõda; punane armee peab olema igal ajal löögivalmis, et kui keegi julgeb teda puutada, siis nad teda puruks lööwad. Selle tagajärg oleks waenlase täielik häwitamine ja punase armee wõit.

Siljuti Schweitsi walitus määras relwastuse otstarbeks 100 miljonit franki (Schw. frank wõrdub E. kroonile). Miks? Kas Schweits tahab kellelegi peale tungida. Ei, iialgi! Ta tahab rahu kindlustada.

Belgia relwastub samuti.

Prantsusmaa on äärmiseni relwastatud.

Inglise relwade wabrikud töötawad kõrgepinge all. Milleks? Et rahu kindlustada.

Jaapani relwastumine neelab miljarde, koguni juurima osa riigi sissetulekust. Milleks? Et end kaitsta pealetungi ja sõja vastu.

Kõik relwastuvad ainult rahu jaoks. Keegi ei taha sõda. Kõik hüüawad: Rahu, rahu! . .

Kui keegi ei taha sõda, milleks siis relwastumine?

Ka Saksamaa tahab end panna relwadesse, nagu teisedki, ja muudugi rahu ja julgeoleku pärast! Kogu rahwas andis selleks oma nõusoleku.

Rahu jaoks on praegu Euroopas wiis miljonit inimest relwades ja aastas antakse wälja umbes 50 miljardi E. krooni relwade ja sõjawäe otstarbel.

Räägitakse rahust ja valmistatakse sõja vastu. See on selle maailma rahu. Kui õiged ja tabawad on piibli sõnad:

„Kelle vastu pean ma rääkima ja tunnistama, et nemad kuulewad? Waata, nende kõrwadel on eesnahk, et nad ei wõi tähele panna; waata Jehowa sõna on neile laimamiseks saanud, ei see ole

nende meele pärast . . . Sest niihästi nende wähemad kui ka nende juuremad ahnitsewad hoopis kaju, ja niihästi prohwetid kui ka preestrid teewad igaüks walekust, ja parandawad mu rahwa haawu kerge wiisiga ja ütlevad: Rahu, rahu! aga ei ole rahu.“ (Jer. 6, 10—14.) Seepärast pakub Jeesus meile rahu: „Rahu jätan ma teile, oma rahu an-

Wana waim ürtab. — Saksamaal, Berliinis, tänawu oktoobris peetud lahingliini (Die Front) näituse wäljapanekute seas oli ka sõja ajast kurikuulsaks saanud suurtüki (patju Berta) järekkujutus. Sellenimeline tõeliselt suurtükk maksis miljon saksa marta, iga last 18,000 marta ja iga mürsi kaalus 1200 kilo ehk 75 puuda.

nan ma teile; ma ei anna teile mitte nõnda kui maailm annab.“ Jumala lastel on rahu, mis on ülem kui inimese tarkus, aga jumalatuul ei ole mingit rahu, ütleb Issand.

Rahutuse ja tüli põhjus on ülekohusus, patt. Patt on oluliselt omakasupüüid ja Jumala käskudest üleastumine. Jumala käskude mõte on: armastus Jumala ja inimeste vastu. Armastuse wastand on enesearmastus, egoism, ja nõnda on egoism kõige kurja juur. Patt lahutab meid Jumalast. Jumalast lahusolek ongi kõige kannatuse ja häda põh-

jus. Jumalatuul, see tähendab Jumalaist eemal-olijail, ei ole rahu.

Jumalal on meiega rahu mõtted. Kui me tahame õiget rahu otstida, siis peame esiteks rahu looma Jumalaga. Kui meil juba on rahu Jumalaga, siis tema rahu, mis on ülem kui inimese mõistus, ajub meie südamesse.

Nüüd kuulka, mis pühakiri jellest ütleb:

1. „Andke end Jumalaga ära lepitada!“ (2. Kor. 5, 19—21.)

2. „Et me nüüd oleme ujuft õigeks jaanud, siis on meil rahu Jumala juures meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi.“ (Rom. 5, 1.)

3. „Tulge minu juure kõik, kes te waenatud ja koormatud olete, ja ma tahan teile hingamise jaata. Võtke eneste peale minu ike ja õppige minu, et ma olen tasane ja südamest alandlik, siis leiata hingamise oma hingedele.“ (Mat. 11, 28—30.)

4. „Mõnda ütleb Jehoowa: Seiske teede peal ja waadake ja küsige igaweste jalgteede järele, mis on see hea tee, ja käige selle peal, siis leiata hingamist oma hingele.“ (Jer. 6, 16.)

See on Jumala rahutee. Ja ainult sel teel leiaksid inimesed rahu. Aga mis wastavad inimesed? „Ei meie lähe mitte!“ — „Jehoowa sõna on neile laimamiseks, ei see ole nende meele pärast.“ Kes Jumala rahuteed põlgab — ja seda teeb maailm, see kuulaku edasi Jehoowa otjust: „Seepärast kuulge paganad, ja mõistke, fina kogudus, mis nende seas on; kuule, fina maa! Waata, ma toon õnnetuise jelle rahwa peale, nende mõtete palga, et nemad ei pannud minu sõna tähele ja minu käsuõpetuise põlgavad nad ära jne.“ (Jer. 6, 17—21.) Jumala sõna põlgamine on alati toonud õnnetuise ja hukatuise. Jumala prohmet nägi selgesti tulewast kohut, seepärast ta hoiatas rahwast. Mis prohmet omal ajal ütles Issraeli rahwa kohta, see maksab praegu kogu maailma kohta: „Mu rahwa tütar (Kristlus, inimkond)! pane kotirite enese ümber ja pöörle tuhas, tee enesele leinamist ja wäga kibedat kaebust, sest äraraiskaja tuleb äkitselt meie peale.“ (Jer. 6, 26.) Kui meil on praegu seesugune relwade rahu, tankide, õhu- ja merelaewade, kahurite ja gaasipommide tõttu, siis on meil kõigil põhjus kotis ja tuhas nutta ja kaewata, sest tulewane sõda wõib äkitselt lahti puhkeda. Sellest räägivad relwastatud rahwad üsna awalikult: Sõda ilma sõjakuulutamiseta. Seda on Jaapan juba katsetanud ja see sobis suurepäraliselt. Ka Rahwasteliit, kes tahab olla maailmas rahufindlustajaks, ei jaanud jeda tatistada.

Me peame täna walima, kas maailma rahu wõi Jumala rahu. Maailm ütleb: Tahad rahu elada, walmista sõja wastu; aga pühakiri ütleb: Laske end Jumalaga ära lepitada. Käige Jumala teed, käige Jeesuse järel, „siis leiata rahu oma hingele.“

Wali õige tee, sest sellest walikust oleneb minu igawene saatus!

Kodufoldel.

Millal jündis Jeesus.

„Imelik küsimus!“ tohiks armata mõnigi lugeja. „Seda teab ju iga laps!“ Siiski ei tohiks nii mõnelgi olla teadmata, et Jeesuse jündimise täpne aeg, nihwõrd kui see puudutab aastat kui ka päewa, pole üle igajuguste kahtluste õieti kindlaks määratud. Mis puutub aastasse, siis on õpetlased jelles täiesti ühel meelel, et praegune harilik ajaarwamine algab 4—5 aastat hiljem, nii siis peale tegelikku Jeesuse jündimist ja et, nii wõimatult kui see ka kõlab, Jeesus on jündinud ilmale 5 aastat enne Kristuse jündimise ajaarwamist. Harilikku ajaarwamise õiglusetus paistab juba jellest, et asjaomaste ajaarwude ligemal wõrdlusel Herodes meie ajaarwamise 1. aastal ei wõinud enam elada, waid on jurnud hiljemalt 2 aastat e. Kr.

Meie praegune ajajärk jeati sisse alles 525 aastal Rooma abti Dionysuse poolt ja on waid aegamööda läinud läbi. Sealjuures loeti keiser Tiberiuse 15. aasta, mida Lukas tähendab, Kristija Johanneise ülesastumisajana, ekslikult tema ainuwalitjuise algusest, kuna, nagu selgus hiljem, oleks olnud waja wõtta arwesse ka 3 kuni 4 aastat, mil ta walitjes ühes oma isaga.

Selle järele selgub ka Jeesuse jurma-aasta, mis nüüd enamjaolt, sünniaastaga 4 a. e. Kr., jeatakse 29. a. p. Kr. Geldades jeda kui õiget, oleks meil nüüd 1937. aasta.

Palju kindlusetum kui sünniaasta, on 25. detsembrile jeatud Jeesuse sünnipäew. Minu ees olewais kroonikute tabelites figureeriwad mitte wähem kui 7 isejugust kuud aastas, mil oletatakse Kristuse jündimist. Mitmed neist pidasid ja peawad weel praegu 25. detsembrit täiesti wabatahtlikult mõetud päewaks meie Lunastaja jündimise ajana. Nagu wanad germaanlased kalipöördepäewal pidulikult pidasid Jul-pidu uuesti tõusnud päikeje pidustuseks, siis, nagu öeldakse, olewat kirik sellele Jul-peole toetudes seadnud maailma päikeje — Kristuse — jündimise jellele ajale, et muretsejeda jellele armsale pühale kergemat sissepääsu ristikogudusje ja ühtlasi tõrjuda wälja paganlik pidupäew. Seda Jul-pühade ebamäärast wastuwõtmist toetab weel see asjaolu, et kirik esimestel aastajadadel ei pühitjenud jugugi Jeesuse sünnipäewa lihtsalt sel põhjusel, et ta ei tunnud jeda. Kas jelle pidupäewaga peaks olema samuti, kui püha hauaga Jeruusalemmas, mis nüüjama on ümbritsetud jalapäraste pimedusega?

(Feierabend.)

Elu wili.

Elu tähtsus ei seis mitte jelles, et raha ja warandusi kokku kuhjata, lugupidamist, au ja kuulust inimestelt otsida. Ei, tähtis on waid olla tõeline inimene ja kanda elus wilja. Olla inimene, midagi suuremat pole enam! Paljud on küll wäga andekad ja tublid oma töö juures, aga nad pole tõelikud inimesed. Nad on nii sisse wõetud oma ametalast, et see seisab ikka esikohal ja alles siis järgib inimene.

See on aga wale. Kõigis, mida tehakse, peab oldama kõige pealt inimene. Seda nõuab ka Jeesus, see suur inimeste sõber, neilt, kes tahawad olla tema järelkäijad. Jeesusest teame, et kõik tema tegewus, töö ja kõnelus oli pühendatud just inimestele, keda ta nägi wõitlemas oma nõrkuste ja puudustega. Tihti loeme: „Temal oli hale meel inimeste pärast.“ Et tema, kes nii hästi inimeste hädasi mõistis, ei wõinud jääda siia maa peale, otsis ta inimesi, kes tema tegewust pidid jatkama. Na kui ta neid leidis, andis ta neile hää juhtnööri: „Kes minu sisse jääb ja mina tema sisse, see kannab palju wilja, sest minuta ei wõi teie ühtegi teha.“ (Mh. 15, 5.) Siingrid pidid kanda elus wilja, aga see ei olnud neil nii kerge, sest ka nemad olid inimesed, nagu meiegi, sündinud pattude ja üleastumiste sees. Ometi kui ilus on lugeda Beetruse kohta: „Kui ja pärast saad ümber pööranud, siis kinnita oma wendi,“ wõi jälle Jakobus, Johannes ja Paulus, kes olid walmis oma meistri pärast tagasiwõtmist, jah isegi surma kannatama ja seda kõik ainult seepärast, et nad tõsiselt püüdisid siin elus wilja kanda. Toon lühidalt ette mõned mehed ja naised ajalooist, kes tõsiselt wäwa nägid, et oma igapäewases elus jäädmustada eluwilja. Mõtleme Moosesele, kes kuningaspojana, oma usu pärast, loobus kõigest Egiptuse aust. Suur oli ta seistes Jehowa kuulutusega Warao ees, weel suurem wäljasirutatud kepiaga Punase mere ääres, siiski kõige suurem oli ta aga siis, kui ta põlwedel Jumala ees jüdamlikku eestpalwet tegi Mirjami pärast, kes teda igapäew armustas ja terawustega solwas. Saul oli suur, kui inimene, sel tunnil, kui mõningad teda naerfid ja pilkasid, aga ta tegi nagu ei kuuleks ta seda. Daawet ja Noonatan näitawad endid tõeliste inimestena oma sõpruses, ja eriti Noonatanist wõime näha, millisele kõrgusele inimene wõib jõuda oma kasupüüdmatuses, kui tal on eesihiks elus tõelift wilja kanda. Taaniel oli suur, seletades Nebukatnetfarile tema unenägu, weel suurem seistes Peljatfari ees, kõige suurem aga siis, kui ta lõukoerte august hiiudis: „Mu Jumal on oma ingliläkitanud ja lõukoerte suud kinni pannud.“

Tehwanus oli suur, sest temast loeme: Ta oli,

„täis usku ja nad ei wõinud mitte seista tarfufe ja waimu wastu, kelle läbi tema rääkis.“ Aga kui palju suuremana näib ta meile oma surmatunnil, mil ta palus: „Issand, ära arma seda pattu neile mitte süüks!“

Keiser Otto Suur istus kord Guedlinburgi doomkirikus. Seal astus sisse üks mees patukahetfufe rüüs, ja tuli wägema walitseja juure. See oli tema wend Heinrich, kes juba mitu korda oli tema wastu raskelt efsinud.

„Kaks korda olen sulle juba andestanud,“ ütles keiser, „aga nüüd oled sa oma eluga lõpuarwe teinud. Kolme päewa jookfjul peab su pea ära raiutama.“ Sää! tuli üks waimulik keiseri juure ja ütles: „Mitte seitse korda, aga seitsekümmend korda seitse korda pead sa andeks andma.“ Otto süda oli wõidetud. Ta langes oma wenna kaela ja andestas talle. Wõi jälle Ludwig XII, Prantfumaalt. Enne ta walitusse astumist oli tal palju waenlasi, kes alati ta wastu töötasid. Troonile astudes lasi ta nende kõikide nimed üles kirjutada ja iga nime juure risti teha. Kui see kuuldamaks sai, põgenesid tema waenlased, sest nad arwasid, et riist nende nimede juures paha tähendab ja nad kartfid oma elu pärast. Kui kuningas sellest põgenemisest kuulis, lasi ta neid tagasi kutsuda armuandmise kindlustufega ja neile öelda, et ta teinud seepärast iga nimele risti juure, et seejuures Kristuse riist talle meele tuleks, kes ristil olles oma waenlaste eest palus: „Nä anna neile andeks; sest nad ei tea, mis nad teewad!“

Livingston ei kohkunud tagasi eluraskuste ja wõitluste eest, et wiia neegritele Teda, kes oma elu oli annud äralumastamiseks kõikide inimeste eest. Na see misjonäri pruut, kellele wõlgneme tänu laulu eest: „Oh wõta mind mu Jumal,“ oli kindlasti ära tunnud, et elu tähtsus seisab jelles; olla tõeline inimene ja kanda elus wilja. Kuigi tema armsam talt oli wõetud ei heitnud ta meelt, waid elas tõelisku kristlikku elu.

Mõtleme sellele noorele lapsel, kes põhjustas asutama Briti ja Wäljamaa Piibliseltfi, üht organisatsiooni, mis nii õnnistusrikkalt inimeste heaks on tegutsenud ja seda weel tänagi teeb. Kui palju wilja saab kord taewastesse aitadesse kogutud wiimisel päewal, selle lihtja, noore tiitarlapse ustawuse läbi. Jõudkem selgusele, et meie usu mõdupuu ei seis mitte tuliduses Jumala wastu. See wõib raugeda. Jeesus hiiudis oma „soomitawale“ kogudusele: „Aga mul on midagi sinu wastu, et ja oma esimehe armastuse oled maha jätnud.“ Juhuslikkudest tegudest ei ole küllalt. Meie iseloom tuleb ilmsiks igapäewase elu läbitatfumistes.

Terwishoid.

Wesi terweil ja haigeil päewil.

Dr. med. G. Meyer.

Inimese terwise alalhoiduks õhu, päikese, toidu, liigutuste jne. õige tarwitamise kõrwal kuulub ka wee tarvitamine nii sisemiselt kui väliselt.

Sisemiselt tarwitamisest on kõige tähtsam wee joomine, mis kõigile inimestele, nii terweile kui haigeile on loomulikult tarwiduks. Nälg ja nappus on kauemini ja paremini kui janu. Terwe inimene vajab päewas 1—2 liitrit wett kehast lahkunud wedelikuhulga asendamiseks. Wesi wiib kehale wajaliku wedeliku elundite funktsioonide täiendamiseks, jellest tema eriline tähtsus näärmetele ja we-rele. Kaewu- ja mineraalwete joomisel mängib oja ka mineraalide, söehappe jne. sisaldawus. Gelistada tuleb, et wesi maitseks wärskendawalt ja oleks waba kahjulikkudest lisandustest.

Wee wäline tarvitamine on igale lapsele tuntud pesemisest ja suplemisest saadik. Kui wesi nii söödajalt mõjub terve inimese heaolule, miks ei peaks ta joda siis samuti ja weel enam tegema haigele? Nõustatustehandete eest on mitmesugustel rahwastel olnud supelusseadeid, millede terwishoidlik wäärtus oli õieti ära tuntud. Aga jookswal on wesi rawiwahendina langenud täiesti unustusse. Alles eelmisel sajandil tuli esile muudatus, kuna siis mitmesugused arstid ja mungad teatud määral uuesti awastasid wee rawiwahendina ja seega saawutasid suure teene inimkonna heaks. Ükski wahend pole õige tarwituse juures nii mõjuw ja sealjuures nii lihtne, kui wesi, näiteks põletikkude wõi palawikuliste haiguste juures rahustawatena mähkistena. Kui rahustawalt mõjub külm kehama-his palawikut wäpustatud lapse kehale! Kuid mitte ainult külmal, waid ka soojal weel on terwendaw mõju; mõeldagu mitmesugustele katarridele, naistehaigustele, reumatismile. Nõustate keskes on kujunenud wälja weetarwituse teatud wormid nagu: pesemised, hõõrumised, mähised, istesofalised- ja täiswannid, duschid, walamised ning weetarwitamine lisandustega. Haige heaolule on loomulikult mõõdapääsemata mitmesuguste wahendite tundmine. Kuna wale tarwitamiswiis ja liialdamine wõib mõjuda kahjulikult, on arsti tähtsaks ülesandeks teha haige seisukorrale wästawaid korralduisi; korralduste täidewiija ülesanne on aga tuua haigele ainult kasu, ialgi kahju. Kes tahab aidata „weekuuri“ selle kohus on omandada selle läbiwiimise üle teoreetilisi ja praktilisi teadmisi, sest muidu wõib juhtuda, et ta walesti tegemisel toob haigele kahju.

Weemõju juures edendab peamiselt oja mitmesugune soojus (soe ja külm); wesi on siin soojuse ja külma wahemeheks. Tähtsad on aga ka mehaanilised mõjud. Wesi mõjub meie nahale enam wõi wähem tugewama ärritusega, mis wõetakse wastu nahas lõppewate närwide poolt ja antakse edasi keelärwisiüsteemile. Ärritus on mitmesugune ja oseneb wee temperatuurist, tarwiduse kestwusest, kõneallolewa kehapiinna suuruselt, rawitawa inimese wastuwõtlikkusest, tarwitatud jõust ja ümbriristewa ruumi temperatuurist. Nagu juba ülaltähendatud, ei tohi kõiki käidelda sama mõõdupuuga, waid see peab olema individuaalselt erisugune. Teadmismäär on, et külmus wähenab elutegevust, kuna aga soojus seda tõstab. Nii hästi wäga külmade kui ka wäga soojade ärrituste tagajärjeks on walud. Sellepärast wõiwad tarwitamisel külmuse alla tulla waid jarnased temperatuurid, mis püsivad teatud piirides.

Peale närwisiüsteemi on ärrituse ülekandmisel suure tähtsusega veri ja weseoontesiüsteem. Külm juures tõmbuwad naha weseooned kokku, soojuse juures aga paisuwad nad. Esimesel juhul on tegu weretühjusega, mis annab end tunda naha kahwatuse läbi, wiimasel juhul aga wererohkusega, mis on tuntaw lewinenud punetuse läbi. Külm ärrituse lahkamise järele hakkab kahwatu nahk end enam-wähem kiirelt täitma werega uuesti, et pärast olla werega rohkem täidetud kui waremalt. Alles pikema aja järele tuleb esile alg tasakaalu seisund. Üleliiga külm tarwitus wiib ikka tugewamini takistatud weremuretsemisega ja tabatud piirala kahjustamisega. Nii on näiteks tulnud ette naha külmumisi jääkoti liiga kauaks pealejäamisest. Nii tuleb kaua kestwast kahwatu wõi sinakast naha wärwinguist hoiduda lihtsast selle läbi, et tarwitatud wesi ei oleks liiga külm ega mõjuks ka liiga kaua. Tuline wesi mõjub samuti, esiteks kofutõmbumine, pärast weseoonte laienemine. Rühkise külm tarwituse läbi kiirendatakse wesejuurewoolu ja soontepinewus suureneb, soojal tarwitusel selle wastu aga wähenab wererõhk. Külm läbi tugewndatakse siidametegewust, soojuse läbi aga nõrgendatakse wästawalt wererõhu langusele. Aga ka werd ennast mõjutatakse külm ja sooja läbi mitmesugustest. Werewedelik sisaldab teatawasti peamiselt walgeid ja punaseid wereliblesid, milledele meie kehas on mitmesugused ülesanded ja mis mõlemad on suurima tähtsusega. Külm tarwituse läbi suureneb werelibled hulk, suureneb ka punaste werelibled werewärwiaine sisaldus. Soojuse tarwitamisel selle wastu on aga wästupidine mõju.

Mida soojem on nahapealispind, joda külmem wõib olla tarwitataw wesi. Külm läbi esile kutsutud ärritus õige doseerimise juures kutsub, wästawata alguses tekkimale ebamugawusele, esile järgneva wärskenduse, kuna sellewastu püsib soe

käitlemine on ranneestava mõjuga. Külma weetarvidus on sellepärast väga kohane inimese elutunde toodjalt mõjutamiseks, eeldades, et see on võrdlemisi lühikeste kestvusega.

Ka musklitetegemisel ja hingamisel selgub, et külm ärritab, see rahustab.

Eriline seisukoht on nahal, kuna ta mitte külm, vaid sooja läbi ärritatakse higisekretsioonile.

Weel kord olgu siin rõhutatud, et tagajärjele pole mõõduandem mitte ainult temperatuur, vaid ka, nagu eelpool tähendatud, tarvituse kestvus, käideldava kehaosa juurus ja patsiendi tundelikkus. Peale selle tuleb pidada silmas jõudu, millega see viiakse läbi. Ei tohi unustada, et raviruum ei tohi olla külm.

Edasi püütakse saada mõjutust harilikule weele kas äädika, soola, rohtude, männioksaekstrakti jne. lihvandamise teel. Mõju selle läbi haigele on äratuntav; ei tohi aga unustada, et peamõju on weel tema mitmesugustes temperatuurides.

Võib tulla ette, et külma tarvituse järele ei tule esile oodatud märskendus; väga palju kaevatakse külma, halvatuunde, peavalude ja teiste ebameeldivate tunnete üle. Miks? Kuna reaktsioon jäi ära. Reaktsioon või tagasimõju tähendab siin uuesti soojenemist. Mõõdapääsemata on, et igal weetarvitamisel valitakse wee temperatuur ja tarvituse kestvus järele, et haige, peale alguses tugevat ärritusmõju lühikeste aja kestes, mitte ainult ei rahune, vaid tunneb meeldivat kerget väsimust, mis hiljem taganeb suurenenud heatunde eest. See on hea ja õige reaktsioon! Iga tarvitus, mis haigel kutsub esile kestva külmetustunde ja halvatuunde, põhjeneb weale ja sellest peab hoiduma.

Väikeste ärritustega peab tehtama kindlaks keha reaktsioonivõime enne kui minnakse üle suurematele. Tõsiasi on, et organism võib harjuda järjest suureneva ärritusega. Iga järele peab pidama meeles, et inimesed on individuaalselt erisugused ja, et ka üks ja sama inimene võib erisugustel aegadel reageerida erisuguselt. Mõõduandem õige tarvituse suhtes on alati järgneva haige heatunne. Ülimaks käsuks peab jääma, nagu juba varem toonitatud, mitte iial kahju teha. Sead reaktsiooni võib kutsuda esile ka haigele kas enne või pärast külma tarvitust kunstlikult antava soojuse läbi. Ülearune on ütelda, et soodne reaktsioon tuleb esile juba varem, mida lühem on külm tarvitus. Kuna mõned haiged reageerivad külma või tulise tarvitusele nõrkuse või minestushoogudega, peab ainult arst, kes organismi tunneb, põhjaliku uurimise järele, võtma tarvitusele vastavad abinõud. Rahjutud, aga enamasti ka mõjuta, on kehasoojuses weetarvitamised, nii siis umbes 35—36° C, nagu see vastab harilikule puhastusvannile.

Mesi ravivahendina.

Piiblikoo järele oli Kanaan, israellitide kodumaa, maa, mis jookseb piima ja mett.

Mesi oli tol ajal üks tähtsamaid toiduaineid. Puhas mesi pole mitte ainult toiduaine, vaid annab temas leiduvate ravijõuliste osade tagajärjel jõudu inimkehale ja teeb ta vastupanujõulisemaks igasuguste hädade ja haiguste vastu.

Siinmälestusest saadik on ka mesi, mida virgad linnud kannavad kogu tuhandetelt meetaimedelt ja arstirohutaimedelt, olnud tuntud toidu-, maitse- ja ravivahendina.

Toitvad ja ravijõulised osad, nagu viinamarja- ja puuviljasuhkur, valk, vitamiinid, rasv, mineraaloolad ja muud, nilledest koosneb õige mesilasmesi, lähivad kohe ja täielikult üle vere- ja lümfisüsteemi ja on üllatavalt kiire elujõudude äratamise põhjuseks. Suur efektus on arvata, et juure meesõnnimise tagajärjel väheneb mao ja soolte seedimisjõud. Just vastupidiselt, sest mee koostis on täiesti erinev naerisuhkru omast, ega jäta järele mingisugust seedimisshlakki.

Mesi pole ainult enam vanaks, koduseks vahendiks, vaid juba aastate eest on ta leidnud vastuvõtmist teadlaste ravivahenditevaras. Väljapaistvad eriarstid kirjutavad teda seedimisraskete, mitmesuguste katarride, ka verewaesuse ja närvilikkuse juures. Väga tähtsa tugevdava vahendina maksab mesi üldamehaiguste juures ja avaldub toidust mõju neerudele ja maksale. Dieeti tarvituna takistab ta ka tuiksoonte lubjastumist. Just lastele on mesi juurima tähtsusega ja seda peaks andma neile iga päev kas leivaga, jookidega või puhtal kujul. Seeläbi lapsed koguvad endile jõutagavarat, mis võimaldab neile tagajärjekalt panna vastu enamjaole haigusidudele.

Mee tähtsus ja toiduväärtus selgub järgmistest võrdlustest: 1/2 kilo mett võrdub toiduväärtuselt järgmistele ainete hulga: 1 1/2 kilo hernestele, 3 3/4 kilo kapsastele, 1/2 kilo veiseliha, 1 1/2 liitri piimale, 1/2 kilo juustule, 10 munale, 400 grammi riisile, 120 grammi võile, 120 grammi šokolaadile. Sellest võrdlusest nähtub selgesti, et mesi pole ainult esimeseklassiline rahvatoiduaine, vaid samal ajal ka väärtuslik ravivahend.

Siiski on mee ja mee vahel vahe. Väga odav mesi ei või kunagi olla puhast ja kõrgemärtuslik. Mesilastekasvatustehingud saavad mee turule erilistes klaasides ja varustatud selle kontrollmargiga. Selle hind on küll veidike kõrgem, aga puhtast meest saadakse tõeliseks seda, mida otstitakse.

Laste nurg.

Jeesus oli lapsute fui teiegi.

Eiis, fui karjased täherikkal ööl Palestiina la-
gendikel oma karja jõotjid, fui nad tule ääres joo-
jendades oma rahwa orjakkest päästja üle mõtteid
wahetasid — siis pimestas neid äkki üleloomuli-
kult hele walgus.

Ma nägid nad enda ees walgujett ümbritjetud
mehe seiswat, kes ütles: „Teile on täna Taaweti
linnas Snnistegija jündinud, kes on Issjand, Kris-
tus.“ See ingel kuulutas neile jeda, mille üle
nad olid ühijelt kõnelenud ja mida joominud.

Samal ajal kuuldus nende läheduses inglite
laul: „Mu olgu Jumalale kõrges ja maa peal ra-
hu, inimestest hea meel.“

Nähtust ja kuulduust toibudes astusid nad koge
teele ja leidjid Petlemas kõik nõnda eest, kui neile
oli teatatud. Looma laudas, jõimes magas see
wäeti lapsute, fui waeste wanemate poeg, kuid ta
oli siis maailma Snnistegija.

See Snnistegija on weel täna kõikide heade
laste jõber. Ta ei põlga aga ka wallatuid lapsi,
waid armastab kõiki ühtlajelt ja ootab, et ka need
headeks lasteks jaaksid. Ta tahab kõikidele awi-
tajaks ja rõõmustajaks olla.

Praegu ei näe me teda küll enam isiklikult,
aga tema jõnas — piiblis — on tõotatud, et ta
tahab siiski igal ajal ja kõikjal nende juures olla,
kes tema ligiolekut igatsjewad.

Tema ligioleku üle wõiwad rõõmustada kogu
maailma lapsed, olgu need nahapärwilt kas wal-
ged, pruunid wõi mustad. Kõik on temale armsad.

Seda tohime teada siin kristlikul maal ja jeda
rõõmustawat teadet kanda ka neisse maadesse, kus
jeda weel jeni ei ole kuulutatud. Lapsed! Rõõ-
mustage ise Jeesus-lapsutele üle ja lewitage jeda
rõõmu kõigile, kus jeda jeni weel ei ole. Ainult
jel teel jaame olla parimad jõbrad Jeesusele.

Lindude põli talwel.

Wäljas on kõle külm. Inimestel on siiski hea.
Neil on majad, kus olla. Wõju juures on hea ja mu-
gaw istuda. Wälja minnes wõetakse joojad riided
jelga. Lumi teeb lõbu. Sõidetakse jaaniga, kõ-
gatakse kelfu ja joostakse niisku. Kodus jälle joo-
jad jõogid laual. Talw on päris lõbus.

Aga mitte kõigil eluoluwustel pole nii hea.
Mõtlemis waestele lindudele. Pole neil jooje rii-
deid. Neil jeesama julgede wari ihu peal, mis
juwelgi. Pole neil kuhugi minna, po-
le neil kuski jooja paika. Igal pool
on külm ja lumine. Puumokjad on här-
mas ja jääs. Win-
ge tuule käes ofjad
kõlijewad kui jõed.
On põletaw külm.
Lind waenefe hüü-
pab ofjalt ofjale,
et teha jooja. Pi-
gistab ifka oma
tiibu kofku ja hõõ-
rub warbaid. Küü-
ned külmetawad ja
warbad waluta-
wad. Jõõsi ei saa
jääda tuffumagi.
Küilm tahab wä-
gisi wõtta hinge. Nad kõik on wait. Kurb on aeg.

**Suurima rahuldustunde annab
hoolekanne teiste eest.**

Kõitakse küll nende jaoks maailma joojaks,
aga meie jõud ei jaksa. Teeksimis neile riided jelga,
aga nad ei julgegi jeda joomida ega nad jaagi neid
tarwitada. Annaksime neile enda juures jooja, aga
meie juurest wäljudes nad külmaksid koge ära. Nad
kannatawad wälja ennemini ühetaolise külmaga. Nad
on külmaga harjunud.

Aga toit teeb neile muret. Pole kuski midagi
wõtta. Kõik on kinni tuisanud. Kõrrepõld on jü-
gawa lume all. Wiljakuhjad inimestelt kofju wee-
tud. Terakest ei lange kusagilt. Küilm näpistab
ja nalg piinab.

Need kannatajad on meie laulumehed. Neil on
raske põli. Meie, lapsed, wõtame nende hoolekande
enda kätte. Lõõme lauatiigid kofku ja teeme neile
majakejed. Paneme need seinale, puusse. Nad tu-
lewad siina kordamööda tuulewarju ja puhkama.
Kui rõõmsad nad on siis, kui nad sealt leiawad ka
midagi suhu panna. Baluge ema, et kui tal on
wõimalik, siis ta annab teile tükkise leiba wõi peo-
täie teri, mille puistate waiksesse kofhta, kus neil
julge nokkida. Ja kui nad talwe üle elawad, küll
nad juwel siis teid tänawad, nii et pargid kumawad
ja metsjad rõkkawad.

Esimene päew foolis.

Leeni istus trepil ja vaatles kassipoegade mängu. Oli väga huvitav näha nende elurõõmu ja osavust liikumisel.

„Leeni,“ hüüdis ema läbi akna, „pane parem oma kooliriided korda ja waata, kas kõik raamatud käepärast on, sest ja pead ju homme vara fooli minema. Peale hommikeine ei ole jul enam palju aega jelleks.“

„Ja, ema,“ vastas Leeni ja jooksis kohe oma asju korraldama ja raamatuid kokku panema.

Mõni minut hiljem tuli väike Mai ja palus Leenit temaga linna tulla. Tullles tagasi linnast nad mängisid fogu õhtupoolel veel ühekoos. Leeni ilmus õhtujõögile päris väsimult ja mõtles peagi puhkama heita.

„Leeni, kallid, kas ja õmblegid oma kleidile puuduvad nõõbid külge?“ küsis ema.

„Ei, ema, aga ma õmblen kohe.“

„Tee jeda kohe, sest ja tahad ju jeda homme selga panna.“

Leenit oli õpetatud oma riiete eest ise hoolt kandma. Ta läks kohe oma ülesannet täitma. Minnes mööda isa raamatukoguist nägi ta laual uue raamatu, millest avades leidis ta sellest hulga pilte. Ta tahtis ainult pilte waadata, kuid ei pannud tähelegi, et oli juba istunud toolile ja luges innukalt raamatu huvitavat siju. Meit oli täiesti unustatud.

Wähe aja järele kogus ta oma mõtted, jättis raamatu lauale ja oli minemas oma kleiti korraldama, kui korraga nägi sõidukit peatumas nende ukse ees.

„Onu ja onunaine Poomid,“ hüüdis ta, ja jooksis neile vastu.

Nad olid ostnud uue sõiduki ja tahtsid Leeni ema ühes lastega endile külla viia. Nii see sündiski ja nii kleit kui raamatud olid jälle unustatud.

Õhtul tulid nad koju hilja ja olles väga väsinud, heitsid kohe woodisje.

Dõ möödus kiirelt ja ema äratas Leeni hommikul õigel ajal. Leenil oli kohe meeles, et täna waja minna fooli ja ta mõttesse tuli kleit ja kooliraamatud, mis eile hooletusse jäetud. Ta tahtis kiirelt riietuda, kuid kahjuks ei leidnud ta kohe oma sukki, ja olles sellepärast ärritatud, rebis ta katki kinga rihma.

Ruttu haaras ta nõela ja püüdis wiga parandada. Kahjuks ei jaanud ta aga sellega nõnda fergesti hakkama, kui ta loosis, sest naha õmblemine tarwitas tugewat jõudu. Ta kutsus ema abiks ja kui wiimaks ühijel jõul wigadest üle saadi, oli juba tükk aega möödunud.

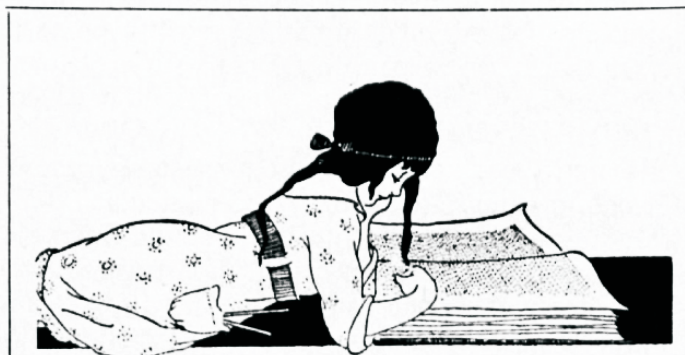
Wärmiselt ärritatuna neelas ta alla mõne lonksu kohwi ja tahtis kohe ajuda kooliteele, kuid siis tulid talle alles meele raamatud. Pika otjimise järele

leidis ta wiimaks kõik raamatud, peale ühe, mis jäigi kadumuks.

Soolimata sellest ajus ta kiirel jammul teele ja jõudis weel wiimajel minutil enne koolitunni algust klassiruumi.

„Noh, kallid, kuidas jul foolis käsi käis?“ küsis ema, kui Leeni õhtul koju tuli.

„Wäga halvasti!“ vastas Leeni. „Kui ma klassiruumi jõudsin, olid kõik teised juba kohal, ja mina pidin leppima oma klassis kõige esimese kohaga ukse ees. Istudes esimesena esimesel pingil kästi mind esimeseks lugemisraamatust lugeda, kuid

Lugemine ärgu mõjutagu meid laisflemisele.

jeda raamatut ei olundki mul kaajas. Kooliõpetaja andestas küll esimesel päewal ettetulnud wea, kuid mul oli fogu päew väga piinlik tunne ja kõik, kõik läks halvasti!“

„Ei tea kelle süü see oli, et ja oma lugemisraamatut ei leidnud ja et ja õigel ajal fooli ei jõudnud?“ küsis ema.

Leeni ei wastanud esiteks sõnagi.

„See oli minu süü,“ vastas ta pikema waimise järele. Siis ta tõstis julgelt pea, waatas armjalt, kuid otjustawalt emale ja ütles:

„Ema, ma ei jäta enam iialgi midagi homseks, mis waja ära teha täna. Tahan püüda kõigis asjus nõnda toimida, kui fina alati teed.“

Mitmesugust.

Saksamaa ümberforralduste keerises.

Sitleri välispoliitiline julge samm, desarmeerimiskonverentsilt ja Rahvasteliidust lahkumine ning relvastusküsimustes ainult oma äranägemise järele talitamine, nõuab riigipäewa üksmeelset nõusolekut. Selleks oli tarvis wana riigipäew ajendada uuega. Walimise tagajärjed andsid oodatud tulemuse, rahwas andis oma täieliku nõusoleku. Uus riigipäew, mis waliti 12. novembril, koosneb 661 rahwajaa-dikust. Kuna igast 100 häälest, mis anti ära, on hitlerlased saanud 93, siis puudub wastasrind Saksamaa parlamendis täiesti. Seega Hitler on saanud Saksamaa täielikuks peremeheks. Kõik ametid antakse kindlasti natside kätte. Need wähesed wabadused, mis wanast Saksamaast weel järele jäänud, kaowad arwatavasti täielikult. On arwata, et Hitler asub nüüd teostama juuri muudatusi Saksamaa walitsemises. Kõik wõim riigis tsentraliseeritakse. Osariikide maapäewad kaotatawat täielikult. Kuna riigipäew on tasalülitatud, siis ei tee tahtistusi põhiseaduse artikkel 45, mis näeb ette, et sõjakuulutus wõib sündida seaduse näol, seega riigipäewa poolt. Nii on Saksamaa wirutanud paufudes enda järel finni Rahvasteliidu ukjed ja raputanud maha wälised kitsendused, seepärast on mõistetaw, et filmapiik on praegu äärmiselt hädaohtlik, ja Prantsuse, Inglise ja Ameerika riigimeestest oleneb, kas nad juudawad hoida ära uue juure werewalamise wõi mitte. Saksamaa piüiab küll ka olla ettewaatlik ja toonitab rahu, ausat rahu. Näiline samm jelleks ongi astunud, sest ta sõlmis juba Poolaga mittekallale-tungi-lepingu.

Desarmeerimiskonverents taffestati.

Desarmeerimiskonverentsi esimees Arthur Henderson pani oma wolitused maha, kuna ta ei saanud oodata, millal delegaadid hakkawad ilmutama wal-misolekut tõijse edu saamutamiseks. Temaga on desarmeerimiskonverents kaotanud ka tulewiku loo-loomused. Henderson oli neid wähesi, kes uskus desarmeerimiskonverentsi kordaminekusse ja jatkas, hoolimata foku aeg kestnud lahkhelidele, katseid desarmeerimiskonverentsiooni wäljatöötamiseks. Ta tegi seda juure andumuse ja waimustusega. Suwel joo-ritas ta mäletawasti ringreisi Euroopa tähtsamate riikide pealinnadesse ja piüidis erawiisiliselt selgi-tada, mil määral desarmeerimine on teostataw. Nüüd ootamatud sündmused ja wastuseis on murd-nud tema optimismi. Igal pool areneb relwastu-mise wõidujooks. Kui warijeb foku desarmeerimis-konverents, siis praeguste meeleolude järele otsus-tades, ei saa ühtmeelt ja usaldust luua ka mingil

muul teel. Ja nähtawasti ta ongi foku warije-mid. Konverentsi taffestamine jaanuarini on asja lootujetult pifendamine.

Wenelased saawutasid 19.000-m kõrguse.

Nõukogude stratosfäärilend 30. 9. j. a. õnnestus juurepärase tagajärgedega. Dr. Prokofjew tõusis õhupallil „USSR“ 19.000 m kõrgusele. Pall on õhus olnud 8 tundi 15 minutit. 19.000 meetri kõrgusel oli temperatuur 67 kraadi allpool nulli ja õhurõhumine oli 50 mm. Kõik programmis ette-nähtud mõõtmised teostati. Nõukogude õhujõidu-ringkonnad on wäga uhked jellele juurepäewutusele, mis jooritatud wenelaste poolt ja Wenese ehitatud õhupalliga. Seega on prof. Piccard'i kõrgus üle-tatud ligi 2800 meetri wõrra. Piccard'i saawuta-tud kõrgus oli 16.201 meetrit.

Ameeriklased kol.-ltm. Settle ja kapit. Fordney tegid 20. novembril j. a. oma teise lennu strato-sfääri. Neil läks korda tõusta 18.800 m kõrgu-sele. Nõukogude-Wene stratosfäärilendurite rekord jäi seega purustamata.

Kristus ajaloos.

(Särg 182. leheküljelt.)

ajaloolased, on kindlasti küllalt teadlik jelles, et Neero poolt olid tagakujumised. Kes on nii jul-tunud, et nimetab ka maksma ajaloolise tõe, mille praegu esile tõime, neljanda sajandi lijardujeks, mida juba mõnigi on teinud, see ei ole asjalik ega õiglane.

Kristus on elanud! See on üm-berlükkamatu tõijasi, mida ajaloo-gu kõige kindlamini tõendab.

Kuigi nüüd wõiks igatihele selge olla, et Jee-jus on olnud ajalooline isik Palestiinas, ometi ei ole jellest weel küllalt hingeõndsjeks. Peaasi krist-likus usus on: teada, et Kristus asub jiidames. Tema meis ja meie temas (Joh. 14, 20) on oluline. Kes pole saanud teda tunda jiidames, kes pole üm-ber pöörnud wõi uuesti jüündinud, see ei tea weel temast midagi. Neid wõib fergesti wiia ujujt eemale ja jiduda kriitikaga. Aga kes wõib toetuda ka jijemisele tunnetusele, see on kindel, see teab kõige paremini!

„Meie Aeg“

ilmub endiselt ka 1934. aastal. Kutake tellimis-tega, et lehe õigel ajal kätte saaksite.

Tellimishind on: aastas postiga Kr. 2.—, poolaastas Kr. 1.10. Uffinumber 20 fnt.

Telliida wõib ka igast postiasutusest.

Prootwinumbrid tasuta.

Wäljaandja: „S. P. Adw. K. Eesti Liit“. Tellimised kui ka rahasaadetised saata Mary Saks'ale, Merepuiestee 14-a, Tallinnas. Posti jooksete arwe nr. 192. Wastutaw toimetaja: M. Wärengrub, Merepuiestee 14-a, Tallinnas.